

17 листопада 2015 р. у м. Києві Інститутом демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України спільно з Представництвом Програми розвитку ООН було проведено Міжнародну науково-практичну конференцію «Територіальні соціально-демографічні особливості України».

Метою конференції було вироблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо забезпечення соціально-демографічного розвитку територій України в контексті євроінтеграційних процесів та реформування національної економіки і соціальної сфери. Вперше була цілковито зосереджена увага на соціально-демографічних проєкціях територіального розвитку України перед новими суспільно-політичними та соціально-економічними викликами державотворчості.

До участі в заході було запрошено провідних експертів у сфері соціального розвитку і регіоналістики, зокрема, академік С. Пирожков, віце-президент НАН України. Роботу конференції було організовано за новітнім форматом панельних дискусій, що забезпечило необхідний фокус обговорення окресленої проблематики. Відбувся обмін експертними думками в межах трьох дискусійних панелей.

Перша – «Особливості соціально-демографічного розвитку України: територіальний аспект», де модератором виступала директор Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, доктор економічних наук, академік НАН України – Е. Лібанова.

Дана панель передбачала аналіз нових територіальних тенденцій та виявлення можливих пріоритетів сучасного етапу соціально-демографічного розвитку України. Учасники дискусії обговорювали прояви та масштаби територіальних соціально-демографічних проблем, місце України в глобальних соціально-демографічних процесах, необхідність та характер адміністративно-територіальних змін з огляду на нові ризики сталого розвитку та євроінтеграційну перспективу України.

Основними доповідачами за цією панеллю були В. Кравців – директор ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України», доктор економічних наук, професор, Львів, Україна; С. Романюк – директор Інституту «Вища школа державного управління» Національної академії державного управління при Президентіві України, доктор економічних наук, доцент, Київ, Україна, та Т. Заяць – завідувач відділу Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, доктор економічних наук, професор, Київ, Україна.

С. Романюк представив презентацію на тему: «Сучасні трансформації у розселенні: тенденції та перспективи», де були визначені основні взаємопов'язані тренди, що впливають на розселення; розглянута залежність між рівнем розвитку країни та територіальною концентрацією її економіки;

вистроєна дифузійна модель індикаторів щільності по адміністративних регіонах України у 2002–2012 рр. та встановлено зв'язок між динамікою продуктивності праці, щільності ВДВ і щільності населення у регіоні.

Т. Заяць у своїй доповіді «Сільські поселення в Україні: трансформаційні зміни та перспективи розвитку» вказала на головну місію сільських систем розселення; зробила акцент на актуалізації їх розвитку; виявила основні тренди трансформаційних змін у сільському розселенні в Україні, 1996–2014 рр.; зазначила обмеження щодо соціально-економічного розвитку таких поселень в Україні та визначила перспективи подальшого розвитку сільських поселень в Україні.

У другій дискусійній панелі «Територіальні диспропорції умов життя населення: причини, прояви та соціальні наслідки» модераторами виступили І. Шуило – радник голови Київської школи економіки, професор та Н. Власенко – радник Голови Державної служби статистики. України.

У виступах учасників розвивалася проблематика конференції, що сфокусувалася на територіальній диференціації форм та проявів соціальної нерівності та бідності в Україні, на обговоренні ймовірних шляхів та перспектив їх подолання з урахування регіонального різноманіття України

Основними доповідачами були: Н. Деєва – головний науковий співробітник Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, доктор економічних наук, професор; І. Прибиткова – провідний науковий співробітник Інституту соціології НАН України, доктор економічних наук, професор та Л. Черенько – завідувач відділу Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник.

М. Прибиткова виступила з презентацією на тему: «Якість життя в оцінках населення різних регіонів», де було виявлено рівень задоволеності населення різних регіонів країни своїм життям; визначені загрози і страхи, які переживають сьогодні українці (зростання цін, безробіття, невиплата зарплат); зазначено, що більшість населення не має міграційних настроїв; дана оцінка відповідності профілю роботи професійно-освітньому рівню населення та визначено «рівень терпіння» населення щодо соціально-економічної ситуації в країні.

Л. Черенько у виступі «Підходи до оцінки територіальних диспропорцій в умовах життя населення України. Визначення осередків вразливості» зазначила територіальні диспропорції в умовах життя; проблеми оцінки умов життя на регіональному/субрегіональному рівні; визначила переваги Ідеї – використання альтернативних джерел інформації для порівняння регіонів за індикатором життєвого рівня та Ідеї – дослідити територіальну диспропорційність за умовами життя на рівні адміністративних районів (з використанням доступних

даних державної та відомчої статистики); було побудовано інтегральні індекси рівня та умов життя населення.

Модератором третьої дискусійної панелі «Демографічні рефлексії на територіальні особливості розвитку» виступила О. Макарова – заступник директора Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, доктор економічних наук, член-кореспондент НАН України.

Експерти розглянули очевидні і латентні соціально-демографічні реакції у суспільстві на територіальні диспропорції суспільно-політичного і соціально-економічного розвитку в країні в контексті міжнародних порівнянь. Учасниками дискусії було напрацьовано експертне бачення можливих способів пом'якшення гостроти цих реакцій

Основними доповідачами були: І. Курило – завідувач відділу Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, доктор економічних наук, професор; Н. Рингач – головний науковий співробітник Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, доктор наук з державного управління, старший науковий співробітник; О. Позняк – завідувач відділу Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник; У. Садова – завідувач відділу ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України», доктор економічних наук та А. Яворницька-Новосад – головний спеціаліст департаменту Міністерства праці і соціальної політики, магістр, Варшава, Республіка Польща.

І. Курило представила презентацію на тему: «Народжуваність та материнство в сучасній Україні: регіональний аспект», де на основі аналізу народжуваності було побудовано та розраховано індекс материнства за регіонами України.

Н. Рингач у презентації «Регіональна диференціація смертності в Україні: особливості, детермінанти, проблеми аналізу» розглянула основні причини смертності за регіонами, визначила соціальні детермінанти здоров'я та побудувала зв'язок між рівнем смертності і соціальними чинниками у регіональному розрізі.

О. Позняк у своїй доповіді виявив основні виклики для державної політики у сфері регулювання міграцій в сучасних умовах та визначив необхідні кроки для покращення ситуації у міграційній сфері.

Результати експертного обговорення усіх дискусійних панелей були узагальнені академіком НАН України – Е. Лібановою, директором Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України (*Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України* (http://www.idss.org.ua/conference.html#17_11_2015)).